

ZSOLT BÉLA

VERSEK

GENIUS-KIADÁS
BUDAPEST 1929

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2021
Készült a Summa Artium támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Tartalomfejlesztési és -szolgáltatási Osztálya
ISBN 978-963-417-448-6 (online)
MEK-20972

TARTALOM

ÉGI HULLA
ROSSZ AZ ÚT
EGY SZÓ, MIT EGYSZER ÉJJEL
MEGVÉNÜLÜNK BIZONY
EMBERI ÜZENET
GONOSZ KOLDÚS DALA
ÚJ HIEROGLIFÁK
VADVIZEK
HAJNALI KOCSIÚT
KI MONDJA MEG?
ELMEGYEK, ELMEGYEK
PALMARUM
PAUPER IMMORTALIS
KIS KARÁCSONY
BÚGÓ HÍVÁSOM
VERS
TÜKÖR
ISTEN JOBBÁGYA
A FÁK
ÉRIK A GYÜMÖLCS
A VÖLGY
HOLDKÓROS
NYÁRI VIHAR A LAINZI VADASKERTBEN
A SZERELEM NAGYITÓ ÜVEGÉN
KÉS
A NYÁRI VERS
NEVEZZ MEGINT NEVEMMEL
MINT LÓDOBAJTÓL A ZSIVÁNY
HOSSZÚ ÚT
TIZENHATÉVES LÁNY
KÍGYÓMARÁS
FÖLDI BOSZORKÁNYOK
AZ UTOLSÓ
A KÖLTŐ
NAPTÁRAM DECEMBERT MUTAT

ÉGI HULLA

A holddal ősi harcokat vív
A tenger és a szenvedély,
A bős dagály s a kerge, vad szív.

Ebek csaholják, felzenél
A sivatag dühös sírása,
Minden mustármag óriásra

Burjánzik: gondból rémület nő,
Vágyból rajongás, végtelen,
Csöndből kísértetes kereplő.

Apadj el, balga félelem,
Oszolj, vágy, langy közönyt keresve,
Csittulj el, kattogó rögeszme.

Mert hogyha húsen égni kezd,
Hideg lugot cseppent a rögre,
A hold, a hulló-égitest.

Az ég feloszló, szörnyű dögje,
Férgektől ellepett halott:
Elűzött isten hagyta ott.

Erjesztve gyilkos mérgeit
Fagyott vigyorral tűz a földre,
Lenn ostromolják, kérlelik.

De ő halott s nyelvét kiöltve,
Csúfolja, hogy ha égre néz
Az élvezet s a szenvedés.

Ember, ez itt a föld, a föld,
Keress ércet, vájj sírt, barázdát,
Szaggasd, sebezsd, zsarold, gyötörd.

A földre nézz: már nem vigyáz rád
Az ősi egység, égi rend,
Az ürben zúrzavar kereng.

A lucskos sárba fúrd magad,
Hogy sorsodat röghöz tapassza
És mondd és valld a sár alatt:

Hiába vágytam a magasba!

(Párizs, 1926 március.)

ROSSZ AZ ÚT

Mért jössz velem, hisz rossz az út, te drága:
A gépkocsinak hajlatos, göröngyös.
Gyalog megyünk a fák alatt. Örököld.
Árnyéktalan fák, hol nem nő a hernyó,
Ki selymet sző, hogy formádhoz tapadjon.
S a nagy hegyek, hová talán körömmel
Kapaszkodom, nem őrzik ritka titkát
Az ékkőnek, amit megérdemelnél,
Sem az aranynak, mellyel megfizetni
Nyakadnak pelyhét sem lehet, te drága!
Mért jössz velem, hisz rossz az út? Ki tudja,
Hogy hol hálunk meg: börtönben, bokorban?
Én oly hamar elfáradok! Ledőlök
Az árokparton és nyafogva hívlak:
Szomjas vagyok, éhes vagyok, anyuskám!
Vennél-e majd karodba? Enni, inni
Adnál-e, mint anya a csecsemőnek?
Elhesselnéd-e álmom, hogyha gyáván
Felsírnék az öledben? Minden éjjel
Azt álmodom most, hogy vagyok, hogy élek!
Mért jössz velem, hisz rossz az út, te drága,
S az út öledben nem tud érni véget!

EGY SZÓ, MIT EGYSZER ÉJJEL

Egyetlen könnycseppet sem ért
Minden szomorúságom,
Egy csöppnyi vért sem érdemelt,
A tenger háborúság,
Kár volt a részegségemért
Minden gyűszűnyi korty bor,
Egyetlen reggelt meg nem ért
A fosztogató éjjel.
Egyetlen sóhajtást nem ért
A sok tenger és város,
Egy satnya csecsemőt sem ért
Minden mohó szerelmem.

De könnyet, vért, szégyent megért
Egy szó mit egyszer éjjel
A gyorsvonaton fogtam el,
A kerekek dalában.
Ó, elveszett varázsige,
Mindennek zára, nyitja!
Az Isten költözött belém
S reggelre elfeledtem.

(Cannes, 1927.)

MEGVÉNÜLÜNK BIZONY

Megvénülünk bizony, a jóktól elszokunk,
Fogunk kihull és nagyra nő a homlokunk.

Gyomrunkban kővé súlyosul a friss kenyér,
A gerjedelmünk egy ütet taplót sem ér.

Az esték nyirka becsorog a csontokig,
Agyunk gyémánt üvegfürésze elkopik.

Az égre, hegyre nézni egyre nehezebb
És egyre közelebb a sáros kövezet.

Ráncos szemünk kikandikál az üvegen,
S a táj, a napfény egyre inkább idegen.

Apánk, anyánk a föld alatt s a gyermekünk
A forgatag sodrában régen messze tünt.

És egyre mélább emlékek derengenek,
Megvénülünk és meghalunk majd, emberek,

Mindenki meghal, bármit alkot, tervei is
És meghal egyszer az utolsó ember is.

És akkor itt a földön semmi sem marad,
A Himalája elfér sírhalmunk alatt.

Napok, holdak és csillagok lehullanak,
Az égbolt elfér lecsukott pillánk alatt.

És akkor Isten sírva áll a sír előtt,
Mert nem lesz többé, aki tudván higgye őt.

EMBERI ÜZENET

Hát nem vagyok ősrengeteg,
Világerő, új értelem,
Érzem a véges életet
És az időt, mely végtelen.

A csillagot nem érem el,
A földhöz nem köt száz gyökér.
Amit elérek: hópehely,
És ami köt, bilincs, kötél.

A tölgyfa nem bátyám nekem,
A gyöngye pázsit nem hugom,
Én csak az embert szeretem
És vele együtt elbukom.

Én nem vagyok vad sziklafok,
Se tömb, se szél, se fa, se fű,
Ember vagyok, ember vagyok,
Tanácstalan tekintetű.

GONOSZ KOLDÚS DALA

Sok rossz időt éltem végig szegényen,
Gyötörtem a kincses kamrák kilincset,
Amíg végkép elfárasztott az inség,
S most azt hiszem, hogy többé nincs reményem!
Már elkerültem a csalárd szerencsét,
Csak vizen éldegélek és kenyéren
És mindörökre rajtam ég a szégyen,
A bűnös bélyeg: aljas pénztelenség!

Hiába mondok igazat, hazugság,
Hiába izmaim, mégis legyőznek,
Hiába szárnyam, mégis megelőznek
A pénzesek, a kényesek a lusták!
Hiába mondod s mondom, hogy szeretlek,
A csók, mit adtál-kaptál, egyre rosszabb
Mert úgy érzem, úgy érzed, hogy kifosztlak:
Nem csók az itt már, melyért nem fizetnek!

Szegény fejemről hullik a fehér haj,
Jobbágy-gerincem régen érzi vesztét,
Elsorvasztja a legcsúnyább betegség,
Ó, pénztelenség: szennyes, mint a vérbaj!
Gyógyíthatatlan, becstelen, kegyetlen,
Miatta lettem mindörökre szolga
S miatta vetnek bűneim pokolra,
Mert sem istent, sem embert nem szerettem!

UJ HIEROGLIFÁK

I.

Mindegy, hogy most kik élnek és hogy élnek,
Ki meztelen és tógában ki jár,
Ki a közember és ki a király
S hogy mit mutat az óra és mérleg.

Mindegy, hogy szép nő ágyában ki hál,
S kit fojtogatnak szomjas szenvedélyek,
Hogy a papok s a költők mit beszélnek,
S hogy mit visít Kleon, a bősztimár.

S mindegy, szívem, mit kérsz és mit parancsolsz,
Némítsd el hívő, tiszta hangodat,
Ne verj bolondul, hogyha bánt a balsors.

Mi már nem élünk. Minden elrohadt,
Holt életünk még néha nappal, éjjel,
Találkozik önnön kísértetével.

II.

Csodálom, hogy sokszor nevetni tudsz
És van hited és van másnapra terved
S hogy ágyékdobban kéjek nedve erjed,
Fejed homokba rejtéd, mint a strucc.

És azt hiszed, hogy majd a számum elmegy,
A port lerázod, zöld mezőkre futsz,
S a szörny sakál és a skarabeus
Éjféli rémek, múltó ijedelmek.

Tudom, hogy egyszer majd a sivatag
Forrást forrásra nyit a szomjasaknak
S a mag a holt homokból kifakad.

De nem neked, ó, nem neked aratnak!
Csodálom, hogy firkálsz az éji fénynél
És néha úgy cselekszel, mintha élnél.

III.

Fiam fia, ki jönni fogsz, hogy ismerd
Az atom életét, az ismeretlent
S a csillagot, mely végzeted felett leng,
És szemtől szembe látod majd az Istent;

Ki bő ruhába rejtéd a mezítlent,
És zengő ég és rengő föld se rettent,
Lebírod a halált, a győzhetetlent,
S örök tudásból versz szívedre pikkelyt:

Nyisd meg szíved, ha ésszel fel nem éred:
Volt kor, mikor nem voltak emberek,
S volt kor, mikor az élet nem volt élet.

E hieroglifát, mely rádmered,
Nem ember írta, ki jövőbe néz,
Nagy ősöd hagyta rád: a szenvedés.

VADVIZEK

Ernyedt a rét, sovány a jószág,
A gyér vetésben drótos gaz zizeg,
A fű tövén tenyérnyi tócsák,
Vadvizek.
Reszketnek kocsonyásra fagyva.
Az ég üvegje berepedt,
Villám szórta a cserepet
A száraz, megszakadt agyagra.
Vagy tán verejtékcseppeket
Izzadt a föld, amely hiába
Kerengett s most pár ezredévig állna,
Mert régen nem pihenhetett.

Honnan jöttek? Nem tudja senki,
Az égből, vagy a föld alól?
Vakondturás és hangyaboly
Állnak körül gonosz pupokkal.
Marhák patájától tocsog
Saruk s ijedten szerteloccsan.
De néha fanyar kortyokat
Szivnak itt úzótt vándorok,
Kiket a pusztá fojtogat.

Oly messze a szabad folyam:
Hajót hajt és halat nevel,
Kagylószin partok közt rohan,
Vig városok előtt megy el.
Messzebb a tenger versenyez
Az éggel dacban és haragban,
Melyik dühöng hatalmasabban?

Villám hullámot vivni üz,
Felhő a víz színén evez,
S a naptölcsérbe csorg a víz.
Az éj hiu játékba fog.
Ki tud lágyabb varázslatot?
A hold, amely fenn tündököl,
Vagy lenn, a fürdő tótükör?

De messze onnan pár tenyérnyi
Pocséta, fázva tengenek:
Ha látod ezt a vadvizet,
Amint a sás sarába lóg,
Azt hiszed,
Hogy nincsenek már tengerek,
Sörényes, szép, szabad folyók!
Tóvá terülni sose tudna,
A mélye mérgek fészke lett.
Körötte nő a nád s a dudva,
Mint a burjánzó képzelet.

Eszelős banka kiabál,
Kigyók sziszegnek gyűlöletként:
Mig csend lesz és mindenre repkényt
Fon a butító békanyál.

Kiszáradunk! De gyönyörű
Tudni és hinni egymagad,
Hogy a tenger el nem apad,
Új Kolumbusok készülődnek
A titkos partokat elérni!
Hős foglya mély agyagmezőknek,
Zöld pocsolya, sekély, tenyérsí:
Van tenger! s holnap virtusát
Megérezitek, felborzolódnak,
Elküldi egy új ifjúság
Bátor, szárnyas kalózhajóit!

HAJNALI KOCSIÚT

Hóban hadar öreg kocsink,
A hajnalcsillag ránk kacsint
Loholnak falkaként a fák,
Megkergetik az éjszakát.

Patkó pendül a csonthavon,
A hátán nincsen rókanyom.
Nem hordja szél, bármily duhaj,
Nem rójjá rajzzal varjúraj.

Tán térdig ér, tán ölnyi mély,
S kemény, mint rossz dión a héj,
Kemény, akár a kriptalap:
Itt hull a hó alatt.

A hó alatt nincs kegyelem,
Halott az is, mi eleven,
Mi élni vágyik, meghal ott,
S minden halott százszor halott.

És lesz tavasz is erre majd,
Mebánja, aki erre hajt:
Itt ősi csírák mállanak,
Vetélten a nagy sár alatt.

És fulladt nyár lesz erre majd,
Mebánja, aki erre hajt:
Mindent, mi érik, megzabál
A porban lappangó halál!

A sár, a por, a hópehely,
Mindent egyformán verem el.
Értük hasad, nekik terem
Barázda, ágyék, értelem.

Most átalmennék a Tiszán,
De eltévedt a paripám.
A réten nincs egy árva nyom,
Hogy hol járunk, csak én tudom.

A hajnalcsillag búcsút int,
Hóban hadar öreg kocsink,
Halálos csöndben mendegél,
Holt földön halottas szekér.

(Csongrád, 1923 december.)

KI MONDJA MEG?

Lelkem mindennap új nyomorra ébred,
Álmomban száz valóság fosztogat:
Ki mondja meg, mitől vagyok szegényebb?

A testem hajtom, mint a rossz lovat,
S mindennap rosszabb legelő az élet
És egyre súlyosabb lesz a fogat.

Ki mondja meg, mi veszett el, ki ment el
Mi volt a kincs, ki volt a társ, a nő?
Ami maradt, csak csorba lim-lom: nem kell.

Időtlen multból őszám lép elő,
Fából tüzet varázsolt és a redves
Rostok közül kigyúlt az új erő.

Szívemet én is dörzsöltem szívekhez,
De tűz nem ébredt: új csóvák helyén
Lanyhán ketyeg a sercegő, ijedt nesz.

A tűz, a tűz mit elvesztettem én!
Új lángokat csiholni nem tudok,
De már tudom, hogy mért vagyok szegény.

Ki mondja meg, kinél van a titok,
Kinél van őszám hősi hagyatéka:
Ki az, ki egyszer gyújtogatni fog,
Világokat felgyújtó, új planéta?

ELMEGYEK, ELMEGYEK

Elmegyek, elmegyek
Nem bontok itt sátrat.
Aki nálam bátrabb
Verjen itt gyökeret,
Verjen mély gyökeret,
Nőjjön és tenyésszen,
Férjen és penészen,
Ága, lombja vesszen:
Elmegyek, elmegyek
Csak ez a nagy erdő
Egyszer eleressen.

Elmegyek, elmegyek,
Majd ha a hold elfogy,
Vagy ha majd megtelik:
Estétől reggelig
Hült helyem se lelik!
Egyszer volt egy erdő,
Megindult az erdő:
Elmegyek, elmegyek
Hogy csoda kell is!
Valami szél támad,
Valami varázslat
Valahova elvisz.

Elmegyek, elmegyek
Később vagy hamarabb,
Nevelő földemből
Kitépem magamat.
Elmegyek, elmegyek
Tán jó leszek másnak:
Kufár ülepére
Csattogó korbácsnak,
Vagy talán nyeléül
Sujtó kalapácsnak!
Tán kellek az ácsnak
S ha nem kellek másnak:
Jó leszek a tűzre
Lobbantó forgácsnak!

PALMARUM

Bizony testvér, a farsang
Nekünk hiába harsant.

Más járta itt a táncot,
Más falta fel a fánkot.

Más sütött, főzött, fütött,
S mi tartottuk a bőjtöt.

De kinyilt a vasárnap
Kocsányán a virágnak.

Az emberek, az árvák,
Az eljövendőt várják.

És várnak rá, ha késik,
Vasárnaptól husvétig.

S ha tán sokára jó is,
S ha fülünk nagyra nő is

És ha ránk is szegezték
A szamarak keresztjét:

Hátunkon közelít ő,
Az édes üdvezítő!

PAUPER IMMORTALIS

Az oszlopok leomlanak,
A kupolák bedőlnek,
Sziklát bont minden pillanat
Sodrában az időnek.
Elsikkad lényeg és alak,
A hús, a csont, a kéreg:
De rom, penész és rongy alatt,
Makacs törvénnel, mint a mag,
Csiráznak a szegények.

A völgy oromra felmehet
Lebukhat Alpes orma,
Elsülyedt városok felett
Legelhet kecskecsorda,
Eláraszthatnak tengerek
Új Szaharát fővennyel:
Válság és változás között
Dúsan tenyész az üldözött,
Szegény, hatalmas ember.

Vakítsa szájas ámitó,
Kit csalfa célja nyüzsget,
Fenyítse béklyó és bitó,
Herdálja szennyes üzlet,
Szenvedni tud, pusztulni mer, -
Hallgat, ha kell, örökre,
De békét nem köt senkivel,
Mert végtelen uszály ível
Utódokból mögötte!

Kenyér elég sosem terem,
A tél hosszabb a nyárnál,
Igás a nap s az éjjelen
Betegség réme sárgál.
De él a rom, a rongy alatt.
Mit a penész kirágott:
Fúr és farag, vet és arat, -
És ha akarja, néhanap
Meváltja a világot!

KIS KARÁCSONY

I.

De jó a fiatal anyának,
Ma, szent karácsonyéjjel
Testében gyermekével
Magába néz és lát csodákat.

Szent lesz a gyermek és szavából
Az Isten szól a korhoz:
Békít, bilincset oldoz
Minden világon átvilágol.

Gyermek lesz s mégis isteni,
Oltárra fogják festeni:
Mint csügg az anyja mellén.

Köréje seregelvén,
Vének dicsérik dallal,
Szegény halászok hallal.

II.

De jó az ámult kisgyerekek,
Aki az angyalt várja,
Mert meglegyinti szárnya
Haján csillagok sisteregnek.

Szédül a boldog rémületben
A szája meg se pisszen:
Megérzi, hogy van Isten,
Megérti, ami érthetetlen.

Megértek csillagot, csigát
És értem az alchemiát,
S mindent, mit elhihettem.

Be jó, míg az ember kicsi
És nagy szívével elhiszi
Mindazt, mi hihetetlen!

III.

De jó az egyszerű parasztnak,
Aki a Krisztust várja,
A zöld karácsonyfára
Ma lángoló hitet akaszthat!

Asztalánál ül a malasztnak,
Az Úr a vacsorája,
Az Isten őt megáldja
És nyáron gazdag lesz az asztag!

Az én hitem nem lánggal ég
Szívem a szívnek üszke rég,
De most csonkját kinyújtom.

S mint katona, ki elmaradt,
Lóbálom, hogy megváltsanak,
Vagy megfagyok az úton!

BÚGÓ HÍVÁSOM

Búgó hívásom egyre ritkább,
Elfáradtam magam kínálni.
És nem vagyok züllött kanári,
Aki ünnepli a kalitkát.

Repültem szél és vércse ellen,
Kifogtam hálón, sanda törön,
De most tollamba fúr a csőröm,
Hogy felhasítsa puszta mellem.

Én nem tudok mást kitalálni!
Csak egy utolsó jajszavam van
És megdöglöm, mert egymagamban
Úgy sem tudok tavaszt csinálni.

VERS

Szólj, szólsz-e még, vagy sutba veszve halsz el,
Vers, drága vers, divatjátmulta hangszer?
Nincs dallamom és nincsen szövegem sem:
Engem már nem hív helikoni verseny!
Csak úgy, bolondján, zörgetlek magamnak,
Hallom, rekedt vagy és boldogtalan vagy.
Bánod idejét a hetvenkedésnek,
S hogy átkozódtál, mint a szent s a részeg!
Bánod, hogy szóltál, hívón és esengve,
Mint ebugatás, nem jutott a mennybe,
S ha dőlt belőled a kénes lehellet:
Akkor se kellett, ördögnek se kellett!
Ó, mért nem voltál csitri, csipke-holmi,
De jó lett volna asszonyt udvarolni.
Cifrázni, ingerelni és ezernyi
Kerítő rímmel a fűbe teperni!

TÜKÖR

Fekete Krisztus függ a fáklyafüstben:
A négernek koromsötét az isten.

Az állatoknak istene az ember,
A zöld mezőnek istene a tenger.

A tenger istene a déli kék ég,
Az éjszakáé a síri sötétség.

A rózsák szűzlányt imádnak, ha nyílnak.
Az esti villany istene a csillag.

Tükör az isten, hogy benne keresse
Képét, mi vágyik tökéletesre.

De bujdokoljon, járjon szemlesütve,
Akinék egyszer összetört a tükre.

Szeme hitetlen, hollóktól kivájt szem,
Ki nem lát istent, nem látja magát sem.

Érjen szememhez Krisztus gyenge ujja,
Ó, hadd láthassam magamat meg újra.

Ne türje, hogy képét megint betörjem,
Hegessze be hát sebét a tükörben!

ISTEN JOBBÁGYA

Kong a klastrom kis harangja,
Ősz piros harangja kong,
Dallamára hull a lomb
Domb fűvére, vad hajamba.
Hallgatom kalaplevéve,
Szívdobogva, jámborul,
Őszi lombok bronz-zenéje,
Mint a kámzsa, rámborul.

Ördögűző, őszi alkony
Lóbálja a füstölőt,
Ismeretlen úr előtt
Vad jobbágy-fejem lehajtom.
Isten, isten, ismeretlen,
Érzem, itt vagy, erre jársz,
Lágy harangban, halk szelekben
Rámfonódsz, miként a lánc.

Emberekkel és vadakkal
Dúljon a harc nélkülünk,
Jobb, ha már megbékülünk
Vihatatlan várfalakkal.
Nyári vásár, nyári asszony
Ne idézzon ördögöt:
Üdvösséggel vár a klastrom
Őszi tömjénköd mögött.

Klastromod kövére rognék
S vallanálak szüntelen,
Ám a ködben nem lelem,
S imádkozni nem tudok még.
Isten, isten, jőjj, palástolj,
Mert hitetlen, védtelen
Állok itt és a haláltól
Féltem őszi életem.

A FÁK

Itt léptetnek az árva fák,
Vert katonák züllött komiszban.
Városi fák, kiket az ősz
Szerelt le és a dér leszabdalt
Csillagot, tarka paszományt.
A potrohos, kopasz platán
Tábornok volt s most elszelelne,
Rángatja gyökérkötelét.
A gesztenyék, a hetyke tisztek
Szétszórnak kardot és golyót
De az akácfák öklüket
Rázzák a süppedt ég felé:
Közemberek, kiket a nyár
Porral táplált, kiket a villám
Forgácsolt s virágvállukat
Sárbataposták a szelek.
Az ólmos eső megered
S ők isszák, mint a durva szeszt,
Támolyognak és vicsorognak
És ölelkeznek részegen
Fellázadt csőcselékszelekkel:
Átpártolnak az őszhöz.

ÉRIK A GYÜMÖLCS

Ágaz ágam, nyíl virágom,
Bárhogy is gyűlölsz!
Én kivédem, én kiállom,
Érik a gyümölcs.

Kor tarolhat, fejsze nyeshet
Ősi tölgyeket:
Ezt az izmos, ifjú testet
Meg nem ölheted!

Hogyha bicskád sima hancsom
Páncéljába vés:
Véd a végzet, hogy ne ártson
Holmi csorba kés.

Hogyha ollód éle orvul
Nyirbál nyári galyt,
Seb se támad, nedv se csordul,
Harmadnap kihajt.

Szűk a kertem, ámde messze
Nyúlik a gyökér,
Egyre új erőt keresve,
Új göröngyöt ér.

Terebélyem kurta árnyat
Vet, de szétterül,
S mint a napfény szerteárad
Győzhetetlenül.

Trópus adta tarkaságom,
Törzsem hegyvidék,
Ifjak szépségét virágzom
S emberek hitét.

Téli szél meddőn beretvál.
Rázz csak és üvölts,
Elvetélni nem lehet már,
Érik a gyümölcs.

Nyujtóznál, de fel nem éred,
Lesbe állsz alul,
Ám gyümölcsöm ha megérett,
Nem a sárba hull.

Víg suhancfiúk harapják
Vad gerezdjeit
És az élet új zamatját
Elhíresztelik.

(1918.)

A VÖLGY

Völgyben vagyunk, barátaim, hiába
Kapaszkodunk, hiába vérzik ujjunk;
A szikla nem köt, egyre visszahullunk,
Arccal bukunk a völgy dagadt sarába.

Mögöttünk hült vulkánként húny a multunk,
Előttünk új orom mered pipálva:
Völgyben vagyunk, barátaim, bezárva,
Tábortűzet a csúcson nem mi gyujtunk!!

Ki hegynek indul mégis egyszer-egyszer,
Előnti láva, elsodorja gleccser:
Megég, vagy megdermed az út felén.

Völgyben vagyunk, de egy reggel csodálva
Bámészkodunk a meredek falára.
Hol egy szép ifjú vágtat könnyedén!

HOLDKÓROS

Mint a bolondot, uccahosszat
Megkergetett a gúny s a törvény,
Pedig nem jártam soha görbén
És nem akartam semmi rosszat.

Lidérc nem lobbant a szememben,
Nem kuruzsoltam, kenegtettem:
Hittem a földi szeretetben,
S hittem az égi szerelemben!

Az ostyában Krisztust kerestem,
Szerelmet kerestem a kéjben:
A kéj mélyén izzott a szégyen,
S Krisztust megleltem a kereszten!

Hitem kiszenvedt a keresztfán,
Szerelmem szégyenébe fulladt,
De este, ha a hold kigyullad
És búvölő szemet mereszt rám,

Magas tetőre kell sietnem,
Láttán a cinkos égi jelnek,
Mert én kívánom a szerelmet,
Mert én nem élhetek hitetlen!

S mint pap, ki az ördögnek áldoz,
Torzult szájjal hozzá esengek:
Boldogtalan, beteg szerelmek
S bukott istenek csillagához!

NYÁRI VIHAR A LAINZI VADASKERTBEN

Gyanútlan őzikek legelnek
Az égen kék kakukfüvet.

Az ordasarcú, ürge felleg
Az árva nyáj felé üget.

Kinyúl a hegy szederjes ormán
Vicsorgat és kétlábra áll.

Mig ugrik, kén süvít ki orrán
És százfelé fut szét a nyáj.

A kastélyon a sárga bádog
Még villogtatja a napot.

Egy ablakot a szél bevágott,
Közel a villám lecsapott.

Százéves tölgy zuhan halottan,
Már az eső is lánggal ég.

A lucskos ablak félve koppan,
Az erdőben kaszál a jég.

Tíz perc, a nap mohón kisiklik,
Toronyra, hegyre felszalad.

Lenn tébolyúlt motorbiciklik
Dagasztják a kevés sarat,

Holnap vasárnap lesz, robogva
Röpítik a polgárokat,

Hátul nők ülnek, kurta szoknya
Csupasz combjukra rátapad.

A SZERELEM NAGYÍTÓ ÜVEGÉN

A szerelem nagyító üvegén
Kutatlak apró, rózsaszín legyecske,
Két lusta szárnyad csapkodásait
Figyelgetem és hallgatom neszét
Csöpp lábaidnak a tükör színén.
És meglesem, ha csápod ingerek,
Izek, jó illatok meresztgetik,
S ha megbolondulsz s döngve kergeted
Árnyékod, vagy a cigarettafüst
Kiméráit, vagy az uborkaorr
Vörös szikláját megcsiklandozod
A hortyogó vénség felhői közt.

Ki vagy, mi bánt, mi jót kívánsz, tudom:
Cukorra szállni, hogy megédesedj,
Pohárba bukni, hogy megrészegegy,
A gyertyafénynek udvarhölgye vagy,
Szeretsz csillogni, perzselődni és
Szeretsz nyitott sebekre szállani,
S az aranytallér jéghideg tűzében
Heves táncokkal forralod magad.
Szeretsz a szemre szállni, hogyha az
Csodálatos, szűz tervet célba vesz,
Szeretsz a kézre szállni, hogyha az
Egy mozdulattal mindent elhatároz,
Ravaszt csattant el, vagy kormányt ügyel.
Szeretsz az ágyra szállni és nyugodt
Érzékeket zaklatni, szemtelen
Bejárni testünk minden rejtekét
S kirebbenni a nyitott ablakon.
Míg játékos kifogy és tétován
Keringsz, érett gyümölcs levét unod,
Megbotlasz arcunk durva ráncain.
Sorsod betelt s csüggedten megtapadsz
Egy polgári lakás szűk asztalán
S bús nótákat zizegysz a légyapíron.

KÉS

A kés, mellyel a kedvesét megölte,
Ujságpapíron fekszik mozdulatlan.

Ki hinné, hogy szívet járt át a penge,
Ki hinné, hogy vörös vér volt a rozsdá?

Sokszor kenyérbe szegte és tavasszal
Vesszőt nyesett a mogyoróbokorról

Halott anyjának barkácsolt keresztet,
Öccse plajbászát gyakran kihegyezte.

Szívet vésett a nyirkos nyírfahéjba,
Madáríjesztőnek pipát farigcsált.

Vásáron nyerte, karikát vetett rá,
Aztán a körhintába fizetett be.

Oly észrevétlen lappangott zsebében,
Mint kígyó fűben, olyan észrevétlen.

S akár a kígyó, úgy siklott ki fürgén
S eltűnt a melle közt, a puha völgyben.

Most lopva nézi, rémült gyűlölettel,
A gyilkost, aki kedvesét megölte.

A NYÁRI VERS

A nyár szerelmes verseit,
A nyári szív rengő kalászát
A túláradt, fülledt kívánság
Súlyos csóvái perzselik!

E versek nem virágzanak
Sziromlepkét percnék, szeszélynek:
E versek lassudan megérnek,
Miként a barna búzamag!

E versekben a szerelem
Valósággá akar teremni,
Foganni minden szónyi, szemnyi:
A nyári vers neked terem!

Neked terem, neked terem:
Szívem most duzzadt búzatábla,
A szüntelen vágy, mely zilálja,
Hullám a búzatengeren!

Holnap le kell aratni tán,
Minden kalász elhull a sarlón,
De nem fogunk a puszta tarlón,
Tallózni asszú kéj után!

Mert nekünk százszor bőven ad
A nyár gerjesztő, mély hevéből:
A nyári hévből, mint kenyérből,
Megélünk majd a télen át!

NEVEZZ MEGINT NEVEMMEL

Nevezz megint nevemmel, én vagyok
Csak álruhába bujtam: színpadon
Hőst mórikáltam, karzati, bolond
Hittel, hogy hős a hős és a papírkard
Sárkányt öl, ha valódi gyűlölet
S igaz kéz görcse fogja markolatját!
Nevezz megint nevemmel, én vagyok:
Csak torkom lett rekedtebb és szememben
Kisebbek lettek tornyok és hegyek,
Hangom már nem hisz szárnyaló szavamban
S a céljaimban nem hisz már utam!

Nevezz megint nevemmel, én vagyok,
Harminc évemmel, bágyasztó zavarban.
Mert nem tudom, ki voltam és mi volt?
Csak azt tudom, hogy késő, őszi, fülledt.
Bújkáló bujaságom követel,
Csak azt tudom, hogy mindig csak te voltál,
Nem is volt semmi más és semmi több!
Ismerj meg, én vagyok, csak elfeledtem,
S most szótlanul és durván, mint a férfi,
Vágyódom ékeidre, szépeidre:
Nevezz megint nevemmel, szemlehúnyva!

MINT LÓDOBAJTÓL A ZSIVÁNY

Magánya erdővé vadult,
Félelmek közt pihen meg,
Vadakkal élni megtanult,
De fél a kályha mellett.
Sötétben zárt szemmel halad,
De jég a fény a talp alatt,
A nap a jég, a vágy a lék,
Megfojtják a szerelmek!
S ha jobbra lép, ha balra lép:

Magánya erdejében él,
Hol ismerős a csapda,
De néha az erdőszegély
A napra hivogatja.
Előtte a vidám világ,
A konyhakertek, kalyibák!
Csaholnak már a hű ebek,
S gyermeksírástól megremeg,
Mert más a gyermek apja.

Bagolyszeme kerekre nyil,
Kitárul vézna karja:
Az ismeretlen, hűs idill
A nyájas völgybe csalja.
Éjjel lopódzik, mint a vad,
Bekukkan, aztán elszalad,
És többé semmit se kíván
S mint lódobajtól a zsivány,
Szívétől fél, ha hallja.

És szíve egyre csöndesül,
Az erdő hangos éjjel,
Üvöltözön benépesül
Vadak kíséretével.
S ha érzi, hogy a szíve még
Próbálja a vágy ütemét, -
S ha fáj neki az árvaság:
A gyűlölet bős farkasát
Eteti a kezével.

HOSSZÚ ÚT

Nincs gyilkosabb halál a télnél,
Egymástól fáztunk, összefagytunk
S mintha nem élnék és nem élnél.

Jégcsap-kezünk nem érzi egymást,
De szétolvadni nem lehet már,
Szívig kell nekünk fagyni, meglásd.

Mint holt nő jégtáblákra bukva,
Úgy nyugszol mellemen ma reggel,
Készen a hosszú, csöndes útra.

TIZENHATÉVES LÁNY

Én most szeretnék kitalálni szókat:
Aranynyílvesszőt, friss szívedbe szúrót,
Csiklandozó, hallatlan suttogások
Reszkető, homályos muzsikáját
Szeretném a szívedbe citerázni.

Hisz olyan új vagy! Olyan érthetetlen!
Minden parányid meglepő, riasztó!
Sosem tudom, hogy jobban mit csodáljak:
Szentivánéji-ég-kék szemedet
Vagy szűk csipőid gyors hullámverését?

Vagy gótikus boltját a karjaidnak,
Ha ámulón a messzeségbe tárod?
Vagy vágyvakondok-túrta halmaidnak,
Kis kebleidnek hős emelkedését?

Vagy éveidnek tizenhat kevését
Csöngős báránként kik vígan követnek
S te jársz közöttük, törzsed ingva reszket
S nem látsz csodát sugárzó életedben,

Vagy kis ruháid hetyke suttogását,
Csipkés zekéid titkoló szemérmét,
Virágként bomló csokrait cipődnek,
Miket kibont a táncos, ifjú járás
S én térdemen kötözgetem, ügyetlen.

Ilyenkor én szeretnék gyónni nékik,
Két röpködő leányka lábaidnak,
Suttogni rossz, gyalázatos szerelmet
És simogatni a komoly harisnyát:
Rémült örömmel sírni lábaidnál.

KÍGYÓMARÁS

Az orgonabokor képen legyint
Megint.
A kertet bújom, a májusi!
Fehér karón a lila üveg
Orgona, gyöngyvirág, szagos füvek,
Nyírott, banális táj búsít!
Ó, májusi paradicsom:
Megalázott, nyesett fenyők alatt,
Büszke sziklából örölt kavicsra,
Amit simára seper a
Kertész kezében a gereblye;
Kézenfogva vezetem magamat,
Betegen és megöregedve,
Mint a kivénült kanonok.

És már-már nyugton maradok:
Ó, szép képeslevelezőlap,
Cifra kastélyon lemenő nap,
Görög szobor, szökőkút-káván
A nimfa haját bontja árván:
Ó, májusi paradicsom!
Mért, hogy a színes kavicsra
Lopózik mint a vipera,
S belémmarja mérges haragját
A tegnapi boldogtalanság?
Már-már leittam magamat
Bárgyú szagán a májusi füveknek:
De most nyílal a pillanat,
S mint fullánk-csípte daganat,
Úgy fáj, hogy szeretsz és én is szeretlek.

FÖLDI BOSZORKÁNYOK

Lányok, lányok,
Földi boszorkányok,
Víg boszorkányságot
Szép tavaszt kívánok!
Ne persenjen szeplő
Egyetlenegy arcon,
Boszorkányos seprő
Vőlegényhez hajtson,
Minden éjszakátok
Három hétig tartson.

Lányok, lányok,
Földi boszorkányok,
Víg boszorkányságot,
Szép tavaszt kívánok!
Boszorkányos éjen
Meg ne hallgassátok,
Akármit beszéljen
Az édesanyátok,
Szíveteket szívvel
Füzérbe fonjátok.

Lányok, lányok,
Földi boszorkányok
Víg boszorkányságot,
Szép tavaszt kívánok.
Aki egyszer hoppon
Ült a táncteremben,
Ne maradjon otthon
Újra bálba menjen
S ha nem talál másra,
Keressen meg engem.

Lányok, lányok,
Földi boszorkányok,
Kivel művelhetnék
Bús boszorkányságot?
Ki semmiért adni
Mindent mer cserébe
S el akar hervadni
Mielőtt megérne;
Fűzze szegény szívét
Szívemmel füzérbe.

AZ UTOLSÓ

Tán téged göngyölget a sorsom
Reggelillatú, tiszta gyolcsba
Sok füledt pendelyek után,
Miket szaggattam tehetetlen.

Mosolygós hajnali köszöntés,
Türelmes esti álmosító,
Eltikkadt éjjel friss pohár víz
Borogató csönd te leszel majd.

Lódult tánc közben legyező tán
Gyulladt homloknak hamvas ablak,
Omló zsalú kánikulában
És télen óvó, könnyű nyestprém.

Villa leszel a tengerparton,
Sziklaszurdokban szűk lugas tán,
Babylonban falusi tornác,
Vagy kórház a szőlőhegyek közt.

Talán, ha nyári fűbe roggyan
Testem a kihűlt ifjúsággal:
Elhesseled a viperát
S majd néhány nappal tovább élek.

A KÖLTŐ

Pennámat mérges nyíllá már nem faragom
Odavan minden háborgásom, haragom.
Feladom minden örült eszmém, bogaram.
Dalaim éles sólyomszárnya odavan:
Sárból felrepülni kár,
Mikor égig ér a sár.

Sanyarú lelkek, isten légyen veletek
Hamuvá égett bennem rég a szeretet
Szívemet kővé, vérem savvá nevelem,
Búcsúzom tőled édes, kínos szerelem,
Kő a szívem, jég a szám,
Kiröhögöm aki szán.

Botomat immár koldusbottá faragom,
Feladom minden háborgásom, haragom
S mialatt állja rozzant láb és tüdő,
Járom a táncot, bárhogyszól a füttyülő:
Nem kívánok egyebet,
Csak egy falat kenyeret.

NAPTÁRAM DECEMBERT MUTAT

Naptáram decembert mutat,
Az órák most üt éjfelet
S nem csattogtatják szárnyukat
Az emlék és a képzelet.
Az emlék vén, fakó veréb,
Morzsányi mult után kapar,
A képzelet szűz sasszemét
Kinyomta a nagy zivatar.

Nem érzem őszi múltamat
S nem látom ifjuló jövőm
A percnyi tonnasúly alatt
Vergődöm gyáván, felnyögőn.
Szolgám nem vár a ház körül,
Hogy a csengőmet megnyomom,
Még a gyilkos sem könyörül
Irgalmatlan magányomon.

A szikra zúg a téren át
Nyergében ül a hír, a hang,
A gép a fellegekbe vág
S eléri a határtalant.
A tenger kétfelé szakad
Az óceánjáró farán;
Kint van vonzás és kapcsolat,
Csak bennem van nagy, mély magány.

Emberhez nem köt gondolat,
Asszonyhoz nem hajt érzelem,
Királyhoz nem húz hódolat,
Halálhoz nem fűz félelem.
Ágyamban testem nem pihen,
Nem ingerel a jó ebéd,
Imádkoznék, én istenem,
De tudom, hogy nem értenéd.